The background of the cover is a stylized map of Poland, rendered in warm yellow and orange tones. Overlaid on the map is a complex, purple geometric pattern consisting of interconnected lines forming a series of triangles and polygons, resembling a wireframe or a modern architectural design. The title is positioned in the upper right quadrant, in a large, bold, black sans-serif font.

Polityka zagraniczna Polski

25 lat doświadczeń

pod redakcją

Małgorzaty Pietrasiak

Michała Stelmacha

i Karola Żakowskiego

Magdalena Marczuk-Karbownik
Uniwersytet Łódzki

Stosunki polsko-kanadyjskie – problemy i wyzwania w XXI wieku

W ostatnim czasie nastąpił zauważalny zwrot w polityce zagranicznej Kanady, czego przejawem jest większe zaangażowanie się rządu w Ottawie w sprawy europejskie. Europa od zawsze zajmowała wyjątkowe miejsce w polityce kanadyjskiej za względu chociażby na historyczne, społeczne czy kulturowe powiązania. Intensyfikacja kontaktów Kanady z Unią Europejską nastąpiła w pierwszej dekadzie XXI wieku, a szczególnie po interwencji w Iraku, która wywołała ostrą krytykę amerykańskiego unilateralizmu i doprowadziła do kryzysu w relacjach transatlantycznych. Kanada, krytyczna wobec polityki Waszyngtonu, zbliżyła się wówczas do Europy, szukając sojuszników, którzy podobnie jak ona, działaliby w poszanowaniu zasady multilateralizmu i w ramach instytucji i organizacji międzynarodowych¹. W kolejnych latach umacniały się relacje między Ottawą a Unią Europejską, zarówno polityczne, jak i ekonomiczne. Współpraca ze zinstytucjonalizowaną Europą wydaje się być alternatywą dla polityki zagranicznej i gospodarki Kanady poszukującej nowych możliwości rozwoju i uniezależnienia spod wpływów Stanów Zjednoczonych.

Bliska współpraca Kanady z Unią Europejską zaowocowała zakończeniem negocjacji i podpisaniem 26 września 2014 roku Kompleksowej Umowy Gospodarczo-Handlowej (*Comprehensive Economic and Trade Agreement – CETA*). Jest to umowa o wolnym handlu, która po wejściu w życie wyeliminuje prawie wszystkie bariery celne w wymianie pomiędzy sygnatariuszami. Kraj Klonowego Liścia jest pierwszym państwem z grupy G-7, dla którego, w ramach CETA otworzono wolny dostęp do zintegrowanego rynku europejskiego². Natomiast Umowa o Strategicznym Partnerstwie (*Canada-European Union Strategic Partnership – SPA*), podpisana 8 września 2014 roku, ma wzmocnić współpracę

¹ Podczas spotkania na szczycie UE-Kanada w Ottawie, 18 marca 2004 r. podpisano dokument *EU-Canada Partnership Agenda*, który określał nową wymiar relacji między Kanadą a UE; tekst dokumentu: http://eeas.europa.eu/canada/docs/partnership_agenda_en.pdf (ostatni dostęp 30.11.2014).

² *Declaration by the Prime Minister of Canada and the Presidents of the European Council and the European Commission – a New Era in Canada/EU Relations*, Prime Minister Stephen Harper Official Website: <http://pm.gc.ca/eng/news/2014/09/26/declaration-prime-minister-canada-and-presidents-european-council-and-european> (ostatni dostęp 30.11.2014).

w wielu dziedzinach, takich jak: utrzymanie pokoju, ochrona praw człowieka, bezpieczeństwo energetyczne czy ochrona środowiska³. Wspólne działanie jest niezwykle istotne wobec wyzwań, jakie pojawiły się ostatnio w polityce międzynarodowej, włączając sytuację na Ukrainie.

Agresywna polityka Rosji, aneksja Krymu oraz kryzys na Ukrainie spowodowały ogromne zaangażowanie się Kanady w sprawy Europy Wschodniej, zarówno w ramach Paktu Północnoatlantyckiego, jak i w formie bezpośredniej pomocy Ukrainie⁴. Jednym z ważnych powodów, dla których Ottawa wspiera naród ukraiński, jest fakt, iż na terytorium Kanady ponad 1 200 000 osób deklaruje ukraińskie pochodzenie, co oznacza, że jest to trzecia co do wielkości grupa Ukraińców na świecie, po Ukrainie i Rosji⁵.

W europejskiej polityce Kanady Polska odgrywa szczególną rolę. Ottawa docenia silną pozycję Polski w regionie oraz podejmuje wysiłki, aby wzmocnić współpracę na różnych polach oraz zacieśnić relacje dwustronne.

Polskę i Kanadę łączą bardzo dobre stosunki bilateralne, wypracowane przez dziesięciolecia oraz oparte na więziach społecznych i historycznych. Podstawą pozytywnych wzajemnych relacji jest szacunek dla wartości: demokracji, praw człowieka oraz zasad praworządności, a także wspólne działanie w ramach organizacji międzynarodowych (ONZ, NATO) i inicjatyw wielostronnych. Obecnie bardzo dobry stan stosunków polsko-kanadyjskich jest konsekwencją intensywnego dialogu politycznego.

³ *Joint Statement by Canada and the European Union, Ottawa, September 8, 2014*, Foreign Affairs, Trade and Development Canada, Government of Canada, <http://www.international.gc.ca/media/aff/news-communiques/2014/09/08a.aspx?lang=eng> (ostatni dostęp 30.11.2014).

⁴ W ramach wsparcia sił Sojuszu w Europie Środkowo-Wschodniej Kanada m.in. wysłała 6 myśliwców CF-18 do Rumunii, oficerów sztabowych do Naczelnego Dowództwa Sojuszniczych Sił Europy w Belgii, a także przekazała milion dolarów Funduszowi Powierniczemu NATO, którego środki mają wesprzeć modernizację ukraińskich sił zbrojnych. Bezpośrednia pomoc Ukrainie wyraża się m.in. w licznych programach pomocowych (np. dla ukraińskich rolników), przekazaniu 200 milionów dolarów w formie pożyczki przeznaczonej na przeprowadzenie reform gospodarczych na Ukrainie czy zaopatrzeniu ukraińskiej armii w sprzęt typu: hełmy, mundury, śpiwory, namioty (przyp. autorki).

⁵ *Statistics Canada. 2006 Census, Ethnic Origins*, <http://www12.statcan.ca/census-re-censement/2006/dp-pd/hlt/97-562/pages/page.cfm?Lang=E&Geo=PR&Code=01&Table=2&Data=Count&StartRec=1&Sort=3&Display=All> (ostatni dostęp 1.02.2015).

Polsko-kanadyjskie więzi historyczne i społeczne

Na utrwalenie relacji między państwami miały i mają wpływ powiązania społeczne wynikające z faktu, iż w Kanadzie żyje liczna społeczność o polskich korzeniach. Według danych kanadyjskiego spisu powszechnego z 2006 roku, w Kanadzie zamieszkiwało wówczas 984 tysiące osób deklarujących polskie pochodzenie (łącznie – polskie pochodzenie jako najważniejsze oraz polskie korzenie wśród innych), co daje ponad 3% całej populacji Kraju Klonowego Liścia⁶. Natomiast, według danych z 2011 roku, językiem polskim włada nieco ponad 190 tysięcy Kanadyjczyków⁷.

Polscy imigranci przybywali na kanadyjską ziemię w ramach kilku fal imigracyjnych. Pierwszym Polakiem, który osiedlił się na terenach dzisiejszej Kanady był Andrzej Wilk (André Loup). Było to w 1686 roku, kiedy ziemie te były posiadłościami francuskimi⁸. Masową emigrację z ziem polskich w XIX wieku zapoczątkowali Kaszubi, którzy osiedlili się w prowincji Ontario, a pierwszą założoną tam osadę nazwali Wilno. Na przełomie dziewiętnastego i dwudziestego wieku Polacy licznie przybywali do Kanady i osiedlali się głównie w zachodnich prowincjach. Stanowili oni część przybyszów z Europy Środkowej, których określano mianem „Galicjanie” lub „ludzie w baranich skórach”⁹. Podając za Anną Reczyńską, badaczką zajmującą się dziejami polskiej diaspory w Kanadzie, do 1914 roku przybyło na ziemię kanadyjskie około 60 tysięcy Polaków¹⁰. Po zakończeniu II wojny światowej Kanadyjczycy otworzyli swoje granice dla uchodźców wojennych oraz tak zwanych dipisów (*Displaced persons*

⁶ Ibidem.

⁷ *Statistics Canada. 2011 Census of Population*, <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2011/dp-pd/prof/details/page.cfm?Lang=E&Geo1=PR&Code1=01&Geo2=PR&Code2=01&Data=Count&SearchText=canada&SearchType=Begin&SearchPR=01&BI=All&Custom=&TABID=1> (ostatni dostęp 1.02.2015).

⁸ J. Grabowski, *Historia Kanady*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2001, s. 285.

⁹ A. Reczyńska, *Historyczne uwarunkowania kultury kanadyjskiej*, [w:] *Państwo – Naród – Tożsamość w dyskursach kulturowych Kanady*, (red.) M. Buchholtz, E. Sojka, Universitas, Kraków 2010, s. 21.

¹⁰ Idem, *Polska emigracja do Kanady w drugiej połowie XX w. i jej wpływ na przemiany polskiej grupy etnicznej w tym kraju*, [w:] *Niuanse wyobcowania. Diaspora i tematyka polska w Kanadzie*, (red.) A. Branach-Kallas, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2014, s. 18.

– DPs)¹¹. Szacuje się, że w tej grupie znajdowało się około 55 tysięcy Polaków, którzy w latach 1945–1955 zamieszkali w Kanadzie¹². Kolejny znaczący napływ Polaków miał miejsce w latach 80. i 90., kiedy to do Kraju Klonowego Liścia przybyła grupa tak zwanych „post-Solidarnościowych” imigrantów w liczbie 115 tysięcy. Powojenni przybysze osiedlali się głównie w Ontario, a zwłaszcza w Toronto i jego okolicach (miasto Mississauga), tworząc z tego regionu centrum polskiej diaspory w Kanadzie¹³.

Polonia Kanadyjska jest niezwykle aktywna. W Toronto siedzibę swoją ma Kongres Polonii Kanadyjskiej, utworzony w 1944 roku, który zrzesza liczne organizacje polonijne z terytorium całej Kanady. Wśród innych instytucji założonych przez Polonię Kanadyjską wymienić można: Polski Instytut Naukowy w Kanadzie, Kanadyjsko-Polski Instytut Badawczy, Biblioteka Polska, czy fundacje jak: Fundusz Wieczysty Milenium oraz Fundacja Adama Mickiewicza¹⁴. Organizacje polonijne zajmują się krzewieniem kultury i tradycji polskich oraz kontaktami z Polską. Organizują wystawy, koncerty, konferencje, sprawują opiekę nad polskimi szkołami oraz odpowiedzialne są za polskojęzyczne środki masowego przekazu (prasę, programy telewizyjne i radiowe).

Jedną z ostatnich inicjatyw Polonii w Kanadzie jest projekt budowy Pomnika Ofiar Komunizmu w Ottawie, który koordynuje, utworzona w 2008 roku, specjalna fundacja – *Tribute to Liberty*¹⁵. W celu zebrania funduszy na budowę pomnika zorganizowano uroczysty bankiet w Toronto w maju 2014 roku z udziałem premiera Kanady Stephena Harpera oraz innych znaczących polityków, członków rządu kanadyjskiego, przedstawicieli biznesu oraz polskich

¹¹ *Displaced persons* – określenie używane w stosunku do migrantów, głównie z Europy Środkowo-Wschodniej, którzy w wyniku wydarzeń wojennych nie mogli bądź nie chcieli wrócić do ojczyzny (przyp. autorki).

¹² A. Reczyńska, *Polska emigracja...*, s. 22.

¹³ Idem, *Przemiany w społeczności polonijnej w Kanadzie pod koniec XX wieku*, [w:] *Diaspora polska w procesach globalizacji. Stan i perspektywy badań*, (red.) G. Babiński, H. Chałupczak, wyd. Grell, Kraków 2006, s. 162.

¹⁴ Kongres Polonii Kanadyjskiej, Oficjalna strona, <http://www.kpk.org>, (ostatni dostęp 1.02.2015).

¹⁵ Tribute to Liberty, Official Website, <http://tributetoliberty.ca/> (ostatni dostęp 1.02.2015).

weteranów ostatniej wojny światowej¹⁶. Bankietowi towarzyszyła wystawa fotografii pt. „Solidarnie ku Wolności”, prezentujących najważniejsze wydarzenia z historii Polski lat 80., narodziny Solidarności w Polsce oraz walkę Polaków o wolność¹⁷. Konkurs na projekt pomnika, rozstrzygnięty w grudniu 2014 roku, wygrał zespół polskich architektów¹⁸.

Społeczność polska ma swoich przedstawicieli w parlamencie Kanady. Urodzony w Polsce, były prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej – Władysław Lizoń, który przybył do Kraju Klonowego Liścia w 1988 roku, oraz syn polskich imigrantów – Ted Opitz są posłami w kanadyjskiej Izbie Gmin od maja 2011 roku. Mimo iż nie reprezentują w parlamencie Polonii, mają z nią silne związki, które często podkreślają¹⁹.

Przykładem pozytywnych doświadczeń w historii relacji polsko-kanadyjskich mogą być czasy II wojny światowej, kiedy to polskie i kanadyjskie siły zbrojne blisko współpracowały na morzu, na lądzie i w powietrzu. Na początku wojny trzy polskie statki pasażerskie przekształcono w wojskowe transportowce, które przewoziły żołnierzy kanadyjskich z Ameryki Północnej do Wielkiej Brytanii. Przykładem może być tutaj transatlantyk „Batory”, który w grudniu 1939 roku przetransportował 1. Kanadyjską Dywizję Piechoty z Halifax do Glasgow²⁰. Polscy i kanadyjscy żołnierze walczyli razem w Bitwie pod Monte Cassino, podczas walk o Falaise czy Arnheim. W Bitwie o Anglię brały udział polskie dywizjony powietrzne, podobnie jak kanadyjscy piloci w szeregach RAF-u (*Royal Air Force*), odbywali patrole nad Kanałem La Manche oraz zaopa-

¹⁶ Treść przemówienia premiera Harpera podczas ww. bankietu można znaleźć na jego oficjalnej stronie internetowej, patrz: <http://pm.gc.ca/eng/news/2014/05/30/statement-prime-minister-canada-toronto> (ostatni dostęp 1.02.2015).

¹⁷ *W hołdzie wolności – Kanada buduje Pomnik Ofiar Komunizmu*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Rzeczpospolita Polska, 1.06.2014. http://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/aktualnosci/wiadomosci/w_holdzie_wolnosci___wieloetniczna_kanada_buduje_pomnik_ofiar_komunizmu (ostatni dostęp 1.02.2015).

¹⁸ *Polski zespół zwyciężył w konkursie na projekt pomnika Ofiar Komunizmu w Kanadzie*, Greenpointpl.com, <http://www.greenpointpl.com/janusz-kapusta-zwyciezyl-w-konkursie-na-projekt-pomnika-ofiar-komunizmu-w-kanadzie>, (ostatni dostęp 11.01.2015).

¹⁹ A. Reczyńska, *Polska emigracja...*, s. 33.

²⁰ *24 lutego 1969 r. Ostatni rejs „Batorego”*. Interia. Nowa historia, <http://nowa-historia.interia.pl/kartka-z-kalendarza/news-24-lutego-1969-r-ostatni-rejs-batorego,nId,1676810> (ostatni dostęp 24.02.2015).

trywali walczących w Powstaniu Warszawskim w 1944 roku. Podczas II wojny światowej w Ottawie ukryto polskie skarby narodowe, w tym arras wawelskie, które przetransportowano do Kanady, razem z rezerwami banku Anglii, na pokładzie wyżej wspomnianego „Batorego”²¹. Polsko-kanadyjskie braterstwo broni zostało upamiętnione przez pomnik, który znajduje się obok budynku Ambasady Kanady w Warszawie, odsłonięty w 1999 roku przez premierów: Jerzego Buzka oraz Jeana Chrétien podczas oficjalnej wizyty tego ostatniego. Pomnik stanowią dwa głazy – jeden przywieziony z okolic Wilna w Ontario, drugi – z polskich Kaszub.

Nowy wymiar relacji między Polską a Kanadą

Początek nowego rozdziału w stosunkach polsko-kanadyjskich miał miejsce po zakończeniu rozmów Okrągłego Stołu, kiedy to Polska weszła na drogę transformacji ustrojowej i stała się państwem w pełni suwerennym. Pierwsza oficjalna wizyta premiera Tadeusza Mazowieckiego w Kanadzie odbyła się 27 marca 1990 roku i była poprzedzona pobytem przewodniczącego NSZZ Solidarność Lecha Wałęsy, który przygotował grunt pod rozmowy na temat nowego charakteru relacji dwustronnych²². Kolejna wizyta Lecha Wałęsy, już jako prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Ottawie we wrześniu 1994 roku oraz przyjazd Jeana Chrétien do Warszawy w styczniu 1999 roku, podczas których podpisano pierwsze umowy dwustronne, rozpoczęły owocną i wielowymiarową współpracę²³. Warto nadmienić, iż premier kanadyjski podczas swojej wizyty został uhonorowany tytułem Doktora Honoris Causa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie²⁴. Kanada wspierała Polskę w trudnym

²¹ Ibidem; więcej nt. losów skarbów wawelskich zdeponowanych w Kanadzie oraz kwestii ich zwrotu rządowi PRL patrz: o. A. Guryn, *Skarby wawelskie w dwóch odsłonach*, [w:] *Polska w Kanadzie. Kanada w Polsce*, (red.) M. Buchholtz, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 36–53.

²² *Polska oraz Kanada*, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Ottawie, http://www.ottawa.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/ottawa_ca_a_48/ottawa_ca_a_48 (ostatni dostęp 24.02.2015).

²³ *Lech Wałęsa w Ottawie*, „Rzeczpospolita” z 13.09.1994, Archiwum, <http://archiwum.rp.pl/artykul/26654-Lech-Walesa-w-Ottawie.html> (ostatni dostęp 24.02.2015).

²⁴ *Premier Kanady Doktorem Honoris Causa SGH*, <http://akson.sgh.waw.pl/~lijas/archiwum/099/t1.htm> (ostatni dostęp 24.02.2015).

procesie wdrażania reform ustrojowych i gospodarczych oraz jej starania do wejścia w struktury Paktu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej. Kanada jako pierwsza ratyfikowała polskie członkostwo w NATO 2 lutego 1998 roku.

Poszerzanie polsko-kanadyjskiej bazy traktatowej

W 2008 roku rząd w Ottawie zdecydował o zniesieniu wiz dla obywateli polskich podróżujących do Kanady. Wprowadzenie ruchu bezwizowego dla Polaków miało na celu wzmocnić międzyludzki wymiar relacji pomiędzy społeczeństwami obu państw. Rok później weszły w życie dwa istotne porozumienia – Umowa o zabezpieczeniach społecznych, regulującą kwestię świadczeń społecznych pomiędzy Polską a Kanadą oraz Umowa o mobilności młodzieży, która umożliwia młodym obywatelom obu państw podróżowanie i podjęcie pracy w kraju partnerskim przez okres 12 miesięcy²⁵.

Oficjalna wizyta premiera Donalda Tuska w Kanadzie w maju 2012 roku była niezwykle ważna dla rozwoju stosunków bilateralnych. Dominującym tematem rozmów podczas tej wizyty była kwestia współpracy gospodarczej między oboma krajami. Atmosfera ku temu była niezwykle sprzyjająca, gdyż kilka miesięcy wcześniej doszło do wykupu kanadyjskiej spółki górniczej *Quadra FNX Mining* przez polski koncern KGHM Polska Miedź S.A., co jak dotąd jest największą polską inwestycją w Kanadzie²⁶. Podczas wizyty polski premier odwiedził kopalnię miedzi w Sudbury należącą do firmy *Quadra*. Donald Tusk po rozmowie ze Stephenem Harperem stwierdził, iż „Owocem polsko-kanadyjskiej współpracy gospodarczej będzie zwiększona obecność polskich firm inwestujących

²⁵ M. Januszewska, *Łatwiej o emeryturę z Kanady*, „Rzeczpospolita. Prawo” z 30.09.2009, <http://prawo.rp.pl/artukul/757955,370570-Latwiej-o-emeryt-ure-z-Kanady.html?referer=redpol>; *Youth Mobility Program*, Embassy of the Republic of Poland in Ottawa, http://www.ottawa.msz.gov.pl/en/bilateral_cooperation/ottawa_ca_a_19/ottawa_ca_a_240 (ostatni dostęp 24.02.2015).

²⁶ KGHM dostał zgodę rządu Kanady na kupno Quadry za 10 mld zł, RMF 24 z 29.02.2012, http://www.rmfm24.pl/news-kghm-dostal-zgode-rzadu-kanady-na-kupno-quadry-za-10-mld-zl,nId,436440#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=chrome (ostatni dostęp 11.01.2015).

w Kanadzie”²⁷. Po spotkaniu premierów wydano „Wspólne oświadczenie rządów RP i Kanady w sprawie współpracy energetycznej”, które dało podstawy do przyszłej współpracy w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, wydobywania gazu łupkowego oraz ochrony środowiska²⁸. Przedstawiciele obu rządów podpisali także umowę w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, która ułatwić miała wymianę i współpracę ekonomiczną między oboma państwami. Celem porozumienia było wyeliminowanie podwójnego opodatkowania osób i firm, które prowadzą działalność gospodarczą lub osiągają dochód w kraju partnerskim.

Polsko-kanadyjskie stosunki gospodarcze

Polska jest największym partnerem handlowym Kanady w Europie Środkowo-Wschodniej. W 2014 roku obroty kanadyjsko-polskiej wymiany handlowej osiągnęły wartość 1,94 miliarda dolarów kanadyjskich (CAD), co stanowi wzrost o ponad 13% w stosunku do roku poprzedniego. Eksport polskich produktów do Kanady przekroczył półtora miliarda dolarów kanadyjskich (1,593 miliarda CAD), zanotowano wzrost o 27% w porównaniu z rokiem 2013. Wartość importowanych towarów z Kanady do Polski zmniejszyła się nieco w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 346 milionów dolarów kanadyjskich²⁹. Jak podaje Ministerstwo Gospodarki, w 2014 roku najważniejszym polskim produktem eksportowanym do Kanady były surowe skóry z norek, największą ich sprzedaż odnotowano w pierwszej części roku, gdyż do maja w Toronto odbywała się największa w Ameryce Północnej aukcja skór. Na kolejnych pozycjach uplasowały się podzespoły do samolotów, leki oraz meble. Z Kanady

²⁷ Cyt. za: *Polska i Kanada podpisały umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania*, RMF 24 z 14.05.2012, http://www.rmfm24.pl/ekonomia/news-polska-i-kanada-podpisaly-umowe-o-unikaniu-podwojnego-opodat,nId,605603#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=chrome (ostatni dostęp 11.01.2015).

²⁸ *Premierzy Polski i Kanady optymistycznie o wspólnej współpracy*, Onet. Wiadomości z 14.05.2012, <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/premierzy-polski-i-kanady-o-optymistycznie-o-wspolnej-wspolpracy/lmver> (ostatni dostęp 11.01.2015).

²⁹ *Polsko-kanadyjska wymiana handlowa w 2014 roku*. Ministerstwo Gospodarki. Portal Promocji Eksportu, <http://www.eksporter.gov.pl/Informacja/Informacja.aspx?Id=97851> (ostatni dostęp 26.02.2015).

Polacy sprowadzają samoloty, rudy żelaza, węgiel bitumiczny. Wśród państw członkowskich Unii Europejskiej prowadzących wymianę handlową z Kanadą, Polska plasuje się na 10. miejscu pod względem eksportu oraz na 12. miejscu pod względem importu. Ontario i Quebec to prowincje kanadyjskie, których wymiana handlowa z Polską osiągnęła największe wartości³⁰.

Na polskim rynku działa wiele firm kanadyjskich. Do najważniejszych inwestorów należą *Pratt & Whitney Canada*, która jest obecna w Polsce od ponad 30 lat (przemysł samolotowy), *McCain International* (branża spożywcza) oraz *Bombardier Transportation*, posiadający oddziały w 4 polskich miastach i zatrudniający ponad 1300 osób (transport szynowy). Po wspomnianej wyżej transakcji zakupu 100% udziałów w spółce wydobywczej *Quadra FNX Mining* za prawie 10 miliardów złotych, KGHM Polska Miedź S.A. jest największym polskim inwestorem w Kanadzie³¹. Jak dotąd była to największa tego typu transakcja w dziejach polskiej gospodarki. Innym ważnym inwestorem w Kanadzie jest PKN Orlen, który w listopadzie 2013 roku nabył spółkę *TriOil*. Pośrednio przez zakupioną firmę *TriOil*, w maju 2014 Orlen przejął spółkę wydobywczą *Birchill Exploration Limited Partnership*, zwiększając tym samym poziom inwestycji w Kanadzie³².

Pomimo wzrastającej wartości obrotów handlowych, specjaliści z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych wskazują, iż w relacjach gospodarczych pomiędzy Polską a Kanadą tkwi niewykorzystany potencjał. Bardzo dobre stosunki polityczne, ruch bezwizowy, wspomniane wyżej porozumienia regulujące świadczenia socjalne oraz kwestie podatkowe tworzą sprzyjające warunki do rozwoju współpracy gospodarczej. Bruno-Pierre Carrier i Maya Rostowska wśród powodów niewykorzystanych możliwości w kontaktach handlowych między Polską a Kanadą znajdują brak doświadczenia polskich przedsiębiorców

³⁰ Ibidem.

³¹ *Współpraca gospodarcza z krajami Afryki, Ameryki oraz z Australią*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/Wspolpraca+miedzynarodowa/Wspolpraca+gospodarcza+z+krajami+Afryki+Ameryki+oraz+z+Australia> (ostatni dostęp 26.02.2015).

³² *PKN Orlen przejął kanadyjską spółkę wydobywczą TriOil*, „Rzeczpospolita. Ekonomia” z 14.11.2013, <http://www.ekonomia.rp.pl/arttykul/1064708.html>; *Orlen zwiększa poziom inwestycji w Kanadzie*, gazlupkowy.pl, Branżowy Portal Internetowy z 9.05.2014, <http://gazlupkowy.pl/orlen-zwieksza-poziom-inwestycji-w-kanadzie/> (ostatni dostęp 26.11.2014).

w działalności na odległych rynkach. Natomiast zbyt rozbudowana biurokracja i skomplikowane procedury administracyjne skutecznie zniechęcają kanadyjskich inwestorów do większego zainteresowania się polskim rynkiem³³.

Podpisana 26 września 2014 roku Kompleksowa Umowa Gospodarczo-Handlowa między Kanadą a Unią Europejską z pewnością daje nowe perspektywy do zacieśnienia polsko-kanadyjskiej współpracy gospodarczej. Tej właśnie kwestii dotyczyły rozmowy podczas spotkania ministra gospodarki Janusza Piechocińskiego z kanadyjskim ministrem finansów Joe Olivierem, które odbyło się 27 czerwca 2014 roku w Warszawie³⁴.

Wydarzeniem o wymownym znaczeniu, zapowiadającym nowy rozdział w stosunkach gospodarczych między Polską a Kanadą było otwarcie kanadyjskiego rynku dla polskich jabłek. Trwające 2 lata negocjacje w tej sprawie zakończyły się sukcesem w październiku 2014 roku, a decyzja Ottawy została przyspieszona przez wprowadzenie rosyjskiego embarga na polskie owoce i warzywa³⁵. Polskie jabłka pojawiły się na kanadyjskim rynku już w grudniu, co zbiegło się z pobytem w Kanadzie polskiej misji gospodarczej, w której uczestniczyła wiceminister Katarzyna Kacperczyk (MSZ) oraz przedsiębiorcy z sektorów budowlanego, energetycznego oraz spożywczego³⁶.

Polsko-kanadyjska współpraca wojskowa

Od momentu przystąpienia Polski do Paktu Północnoatlantyckiego w 1999 roku, Kanada zapewnia polskim żołnierzom szkolenia w zakresie nauki języka oraz operacji pokojowych wykorzystując swoje doświadczenia w tworzeniu

³³ B. P. Carrier, M. Rostowska, Kanada: kraj (niezrealizowanych) możliwości dla polskiego biznesu? „Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Biuletyn” nr 117 (1093) z 6.11.2013.

³⁴ *Wicepremier Piechociński o perspektywach współpracy między Polską a Kanadą*, Ministerstwo Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/node/21057> (ostatni dostęp 26.11.2014).

³⁵ *Bosacki: Kanada otwiera rynek dla polskich jabłek*, Wirtualna Polska. Finanse z 24.10.2014, <http://finanse.wp.pl/kat,1034079,title,Bosacki-Kanada-otwiera-rynek-dla-polskich-jablek,wid,16984244,wiadomosc.html> (ostatni dostęp 26.11.2014).

³⁶ *Wiceminister Katarzyna Kacperczyk z wizytą w Kanadzie*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Rzeczpospolita Polska, 3.12.2014, http://www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/wiceminister_katarzyna_kacperczyk_z_wizyta_w_kanadzie (ostatni dostęp 26.02.2015).

misji pokojowych. Zarówno Polska, jak i Kanada brały udział w operacji Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa (*International Security Assistance Force* – ISAF NATO) w Afganistanie. Żołnierze kanadyjscy zakończyli swoją misję w marcu, natomiast polskie oddziały powróciły do kraju w grudniu 2014 roku.

Ponadto żołnierze obu państw uczestniczą we wspólnych, organizowanych cyklicznie, ćwiczeniach wojskowych: *Maple Arch* oraz *Anaconda*. W pierwszym z nich, dorocznym ćwiczeniu, oprócz wojska kanadyjskiego i polskiego, biorą udział siły zbrojne z Litwy i Ukrainy. Podczas *Maple Arch-14*, w Lublinie w dniach 9–19 września 2014 roku, 250 żołnierzy realizowało zadanie związane z planowaniem i prowadzeniem działań w ramach operacji wsparcia pokoju w strefie odpowiedzialności wielonarodowego batalionu³⁷. Odbывająca się co dwa lata *Anaconda* to największe ćwiczenia Polskich Sił Zbrojnych o międzynarodowym charakterze, przygotowywane i prowadzone przez Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych. W odsłonie *Anaconda-14*, która odbyła się w dniach 24 września – 3 października 2014 roku, na polskich poligonach ćwiczyło 12 500 żołnierzy z Czech, Estonii, Holandii, Kanady, Litwy, Węgier, Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych³⁸. W ramach *Anaconda-14*, 120 żołnierzy z kanadyjskiego Pułku Królewskiego wraz z polskimi kolegami ćwiczyło desantowanie na poligonie w Drawsku Pomorskim, a następnie wzięli udział z polskimi kawalerzystami powietrznymi w listopadowych ćwiczeniach *Falcon-14* na poligonie w Nowej Dębie³⁹. Wobec skomplikowanej sytuacji na wschodzie Europy, wszystkie ćwiczenia z udziałem międzynarodowych sił zbrojnych, odbywające się w ostatnich miesiącach na terenie Polski, miały szczególne znaczenie.

³⁷ Ćwiczenie „MAPLE ARCH-14” rozpoczęte. Ministerstwo Obrony Narodowej, 9.09.2014, <http://mon.gov.pl/aktualnosci/arttykul/najnowsze/2014-09-09-cwiczenie-maple-arch-14-rozpoczete/> (ostatni dostęp 17.11.2014).

³⁸ ANAKONDA, a Multinational and Joint Live Defensive Exercise in Poland, NATO. Allied Command Operations, 1.10.2014, <http://www.aco.nato.int/anakonda--a-multinational-and-joint-live-defensive-exercise-in-poland-.aspx> (ostatni dostęp 12.11.2014).

³⁹ Żołnierze z Kanady na Anakondzie, 2.10.2014, Anakonda 14, http://www.anakonda.do.wp.mil.pl/pl/1_305.html (ostatni dostęp 12.12.2014).

Zacieśnienie współpracy między Warszawą a Ottawą wobec kryzysu na Ukrainie

Dla relacji polsko-kanadyjskich rok 2014 był wyjątkowy. W przeciągu kilku miesięcy oficjalne wizyty w Polsce złożyli sprawujący najwyższe urzędy w Kanadzie: Premier Stephen Harper, Generalny Gubernator David Lloyd Johnston, minister spraw zagranicznych John Baird i minister obrony Rob Nicholson. Dominującym akcentem większości rozmów z udziałem polskich i kanadyjskich polityków była współpraca dwustronna w obliczu kryzysu na Ukrainie. Sprawa ukraińska zbliżyła Warszawę i Ottawę, gdyż oba państwa reprezentują zbieżne stanowisko wobec skomplikowanej sytuacji w tym regionie. W przypadku Polski kwestia ta jest fundamentalna dla bezpieczeństwa narodowego, dla Kanady – zobowiązująca do pomocy Ukrainie jest obecność licznej ukraińskiej diaspory. Oba państwa wspierają rozwój gospodarczy Ukrainy oraz wprowadzanie koniecznych reform w celu umacniania demokracji i przywrócenia stabilności politycznej i ekonomicznej tego kraju. Zarówno Warszawa, jak i Ottawa potępiają agresywne działania Kremla i nawołują do zmiany polityki rosyjskiej wobec regionu.

Podczas oficjalnej wizyty w Warszawie, 24 kwietnia 2014 roku minister spraw zagranicznych Kanady John Baird spotkał się z Radosławem Sikorskim – swoim odpowiednikiem w polskim rządzie. Sytuacja na Ukrainie oraz polsko-kanadyjska współpraca na arenie międzynarodowej stały się głównymi tematami rozmów szefów dyplomacji, a ich owocem było podpisanie „Oświadczenia Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz Departamentu Spraw Zagranicznych, Handlu i Rozwoju Kanady ws. koordynacji działań na rzecz Ukrainy i Europy Wschodniej”. Podczas konferencji prasowej Sikorski oznajmił, że wyżej wymienione oświadczenie jest wspólną odpowiedzią obu państw na potrzebę wsparcia przemian demokratycznych na Ukrainie⁴⁰. Zapowiedziano wspólne programy realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej (FSM) oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji (*European Endowment for Democracy*). Do roku 2016 około 25 projektów wspierających reformę samorządową oraz niezależne media na Ukrainie zostanie sfinanso-

⁴⁰ *Spotkanie szefów dyplomacji Polski i Kanady*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Rzeczpospolita Polska, 24.04.2014, http://www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/spotkanie_szefow_dyplomacji_polski_i_kanady_#.U1lqMe6x1LY. facebook (ostatni dostęp 17.11.2014).

wanych przez Fundację Solidarności Międzynarodowej w ramach Polsko-Kanadyjskiego Programu Wsparcia Demokracji. Planowany łączny budżet przeznaczony na realizację założeń tego programu w latach 2014–2016 to 5,5 miliona dolarów kanadyjskich⁴¹. Podczas pobytu w Warszawie Baird spotkał się również z przedstawicielami polskich organizacji pozarządowych działających na Ukrainie⁴². W oficjalnym oświadczeniu przygotowanym dla „Gazety Wyborczej” szef kanadyjskiej dyplomacji stwierdził: „Zarówno w czasach trudnych, jak i w czasach pokoju oraz pomyślności Kanada i Polska stały obok siebie jako przyjaciele, partnerzy i sprzymierzeńcy. Dzisiaj – wobec cynicznej rosyjskiej agresji – ponownie ramię w ramię bronią suwerenności, integralności terytorialnej i wolności (...). Świat staje wobec jednego z najpoważniejszych zagrożeń dla pokoju i bezpieczeństwa od czasu zakończenia zimnej wojny. Polska i Kanada nie godzą się na rosyjską próbę narzucenia „nowego światowego bezładu” i wytyczania na nowo granic w Europie (...). W ramach NATO Kanada i Polska muszą stać na jasnym stanowisku moralnym (...). Kanada i Polska będą szukały sposobów wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie. Będziemy współpracować z naszymi ukraińskimi partnerami w poszukiwaniu rozwiązań ich problemów energetycznych i we wzmacnianiu zdolności Ukrainy do udziału w międzynarodowych operacjach pokojowych”⁴³.

Bezpieczeństwo Europy w kontekście sytuacji na Ukrainie oraz współpraca dwustronna, a także wdrażanie w życie decyzji podjętych na wrześniowym

⁴¹ Polsko-Kanadyjski Program Wsparcia Demokracji, Fundacja Solidarności Międzynarodowej, 24.04.2014, <http://solidarityfund.pl/en/nowosci-2/126-news-projekty/wsparcie-demokracji-2014/574-polsko-kanadyjski-program-wsparcia-demokracji> (ostatni dostęp 21.01.2015); więcej informacji na temat pozostałych programów patrz: *Canada and Poland Strengthen Coordinated Engagement in Ukraine*, Foreign Affairs, Trade and Development Canada. Government Canada, 24.04.2014, <http://www.international.gc.ca/media/aff/news-communiques/2014/04/24b.aspx?lang=eng> (ostatni dostęp 21.01.2015).

⁴² Spotkanie szefa dyplomacji Kanady Johna Bairda z polskimi organizacjami pozarządowymi, Fundacja Solidarności Międzynarodowej, 24.04.2014, <http://solidarityfund.pl/en/polsko-kanadyjski-program-wsparcia-demokracji-ukraina/587-spotkanie-szefa-dyplomacji-kanady-johnem-bairdem-z-polskimi-organizacjami-pozarządowymi> (ostatni dostęp 21.01.2015).

⁴³ Kanada i Polska stoją ramię w ramię, „Gazeta Wyborcza” z 25.04.2014, http://wyborcza.pl/1,75968,15852734,Kanada_i_Polska_stoja_ramie_w_ramie.html (ostatni dostęp 12.01.2015).

szczyście NATO w Newport były tematami rozmów ministra obrony narodowej Tomasza Siemoniaka oraz ministra spraw zagranicznych Grzegorza Schetyny⁴⁴ z Robertem D. Nicholsonem⁴⁵, ministrem obrony Kanady, podczas jego wizyty w Polsce w grudniu 2014 roku⁴⁶. Ministrowie obrony Polski i Kanady odwiedzili także żołnierzy polskich i kanadyjskich ćwiczących wspólnie na poligonie w Drawsku Pomorskim. Wówczas wicepremier Siemoniak wyraził nadzieję, że Kanada wesprze Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni z siedzibą w Szczecinie, jednak w Ottawie nie zapadły jeszcze na ten temat żadne decyzje⁴⁷.

Wizyta Stepheny Harpera w Warszawie

W związku z obchodami 25-lecia wolności, przypadającymi na rocznicę wyborów 4 czerwca 1989 roku, oficjalną wizytę w Polsce złożył premier Kanady Stephen Harper. Wizyta w Warszawie była jednym z punktów podróży Harpera do Europy w czerwcu 2014 roku. Szef rządu kanadyjskiego wziął udział w szczycie państw G-7 w Brukseli, obchodach 70. rocznicy lądowania wojsk alianckich w Normandii (*D-Day*) oraz w uroczystości zaprzysiężenia prezydenta Ukrainy – Petra Poroszenki⁴⁸.

⁴⁴ Na skutek wyboru Donalda Tuska na przewodniczącego Rady Europejskiej we wrześniu 2014 r. zmienił się skład polskiego rządu: premierem została Ewa Kopacz, ministrem spraw zagranicznych Grzegorz Schetyna. Na stanowisku Marszałka Sejmu RP Ewę Kopacz zastąpił Radosław Sikorski (przyp. autorki).

⁴⁵ Z powodu rezygnacji John Bairda z urzędu ministra spraw zagranicznych, nastąpiły zmiany w rządzie kanadyjskim: 9.02.2015 r. Robert Nicholson został szefem dyplomacji na miejsce Bairda, natomiast Jason Kenney – ministrem obrony, *PM Announces Changes to the Ministry*, Prime Minister of Canada. Official Website, 9.02.2015, <http://pm.gc.ca/eng/news/2015/02/09/pm-announces-changes-ministry> (ostatni dostęp 12.02.2015).

⁴⁶ *Spotkanie ministrów obrony Polski i Kanady*, Ministerstwo Obrony Narodowej, 9.12.2014, <http://mon.gov.pl/aktualnosci/arttykul/najnowsze/2014-12-08-spotkanie-ministrow-obrony-polski-i-kanady/>; *Polsko-kanadyjskie rozmowy o polityce bezpieczeństwa*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Rzeczpospolita Polska, 9.12.2014, http://www.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/wiadomosci/polsko_kanadyjskie_rozmowy_o_polityce_bezpieczenstwa?printMode=true (ostatni dostęp 12.01.2015).

⁴⁷ *Spotkanie ministrów obrony Polski i Kanady*.

⁴⁸ *PM to Travel to Europe and Attend the G-7 Summit*, Prime Minister of Canada. Official Website, 22.05.2014, <http://pm.gc.ca/eng/news/2014/05/22/pm-travel-europe-and-attend-g-7-summit> (ostatni dostęp 17.11.2014).

Podczas pobytu w Warszawie Stephen Harper spotkał się z szefem polskiego rządu Donaldem Tuskiem. W trakcie rozmowy premier Kanady poinformował o decyzji dotyczącej zwiększenia obecności wojsk kanadyjskich w Polsce. Była to odpowiedź na słowa Tuska, apelujące o wzmocnienie zaangażowania sił NATO, gdyż „sytuacja w regionie i kryzys ukraiński pokazały, że zwiększona obecność wojsk sojuszników na wschodniej flance Unii Europejskiej jest bardziej uzasadniona niż obecność wojsk NATO we Włoszech, Hiszpanii czy Danii”⁴⁹. Donald Tusk podkreślił ogromne znaczenie obecności żołnierzy kanadyjskich dla wsparcia polskiego bezpieczeństwa. Wojsko kanadyjskie, wraz z żołnierzami amerykańskimi i polskimi, w maju 2014 roku brało udział we wspólnych ćwiczeniach spadochronowych w Drawsku Pomorskim oraz w manewrach ORZEŁ ALERT w Świdwinie.

Podczas konferencji prasowej polski premier zauważył, że Polska i Kanada mają identyczne poglądy na sytuację w regionie i na Ukrainie oraz stwierdził: „W świecie zachodnim nie znajduję drugiego partnera, który by tak dobrze rozumiał problemy ukraińskie i był tak wrażliwy na sytuację Ukrainy, jak premier Kanady”⁵⁰. Tusk podkreślił również, że „celem polskiej i kanadyjskiej polityki jest rozwiązanie kryzysu ukraińskiego z zachowaniem pełnej suwerenności, integralności i demokracji na Ukrainie”⁵¹. Harper stwierdził, że Kanada bezpośrednio wspiera Ukrainę w ramach programów pomocowych w kwestiach finansowych i technicznych. Według kanadyjskiego premiera, odpowiedzią na prowokacyjne zachowania Rosji powinny być skoordynowane działania międzynarodowe, do których zalicza się sankcje⁵². Kanada, od początku 2014 roku do połowy lutego 2015 roku, wprowadziła sankcje wobec 37 osób oraz

⁴⁹ *Większa obecność kanadyjskich żołnierzy w Polsce*, premier.gov.pl. Oficjalna strona premiera RP, <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/aktualnosci/premier-harper-w-najblizszych-dniach-zostanie-podjeta-decyzja-o-zwiekszeniu.html> (ostatni dostęp 17.11.2014).

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ *Tusk: Polska i Kanada mają identyczne poglądy w sprawie Ukrainy*, „Rzeczpospolita” z 4.06.2014, <http://www.rp.pl/artykul/1115187.html> (ostatni dostęp 17.11.2014).

⁵² *PM Delivers Remarks at a Joint Press Conference with Prime Minister Donald Tusk of Poland*, Prime Minister of Canada. Official Website, 4.06.2014, <http://pm.gc.ca/eng/news/2014/06/04/pm-delivers-remarks-joint-press-conference-prime-minister-donald-tusk-poland> (ostatni dostęp 17.11.2014).

17 instytucji rosyjskich i ukraińskich odpowiedzialnych za kryzys na Ukrainie⁵³. Pomimo iż problemy regionu zdominowały rozmowę, szefie rządów poruszyli także tematy związane ze współpracą gospodarczą, energetyczną oraz inwestycjami polsko-kanadyjskimi.

Gubernator generalny Kanady w Polsce

W październiku 2014 roku z czterodniową wizytą przybył do Polski Generalny Gubernator David Lloyd Johnston wraz z małżonką. Była to pierwsza oficjalna wizyta Generalnego Gubernatora Kanady⁵⁴ w Polsce. Podczas tej podróży Johnstonowi towarzyszyli przedstawiciele biznesu oraz Polonii kanadyjskiej, a także wspomniany wyżej Władysław Lizoń – poseł w Izbie Gmin oraz Ambasador RP w Kanadzie Marcin Bosacki. Jak czytamy na stronie internetowej Ambasady Kanady w Warszawie: „Celem wizyty było wzmocnienie pozycji Kanady jako wiarygodnego byłego, obecnego i przyszłego partnera Polski”⁵⁵. Generalny Gubernator odwiedził stolicę, Kraków oraz Auschwitz-Birkenau. W programie jego wizyty znalazły się spotkania z Prezydentem RP, Marszałkiem Senatu Bogdanem Borusewiczem i Marszałkiem Sejmu Radosławem Sikorskim, członkami Polsko-Kanadyjskiej Izby Handlowej, polskimi biznesmenami w budynku Giełdy Papierów Wartościowych, pracownikami i studentami Szkoły Głównej Handlowej oraz Akademii Górniczo-Hutniczej, członkami Polskiego Towarzystwa Badań Kanadyjskich na Uniwersytecie Ja-

⁵³ Podczas pisania tekstu, 18.02.2015 r. Kanada rozszerzyła sankcje m.in. na firmę naftową *Rosnieft* i prezesa konglomeratu przemysłowego *Rostec*, więcej patrz: *Kanada rozszerzyła sankcje wobec rosyjskich firm na Rosnieft*, „Gazeta Wyborcza” z 18.02.2015, http://wyborcza.pl/1,75477,17427846,Kanada_rozszerzy-la_sankcje_wobec_rosyjskich_firm_na.html#ixzz3T40AsArb (ostatni dostęp 20.02.2015).

⁵⁴ Kanada jest monarchią konstytucyjną. Generalny Gubernator (GG) w Kanadzie reprezentuje głowę państwa, a więc monarchę – obecnie królową Elżbietę II. Najważniejszą funkcją GG jest bycie zwierzchnikiem kanadyjskich sił zbrojnych (*Commander-in-Chief*). David L. Johnston sprawuje ten urząd od 1.10.2010 r. (przyp. autorki).

⁵⁵ *Pierwsza wizyta Gubernatora Generalnego Kanady w Polsce: umacnianie historycznej przyjaźni*, Rząd Kanady. Poland.gc.ca, http://www.canadainternational.gc.ca/poland-pologne/highlights-faits/2014/2014-11-GG_Visit_visite.aspx?lang=pol (ostatni dostęp 17.11.2014).

giellońskim. Johnston z małżonką zwiedzili Zamek na Wawelu, gdzie obejrzeni – przechowywane w Kanadzie w czasie II wojny światowej – skarby wawelskie oraz Muzeum Auschwitz-Birkenau.

Podczas rozmów z politykami sprawującymi najwyższe urzędy w Polsce Generalny Gubernator Kanady poruszał tematy związane ze współpracą gospodarczą, w tym znaczenie podpisanej miesiąc wcześniej umowy z Unią Europejską – CETA, z bezpieczeństwem, m.in. oceniając rezultaty szczytu NATO w Newport oraz sytuacji na Ukrainie. Rozmawiano także o możliwościach współpracy w dziedzinie kultury oraz innowacji i badań naukowych w branży energetycznej, teleinformatycznej i lotniczej⁵⁶. Podczas spotkania z Johnstonem, Prezydent RP Bronisław Komorowski powiedział: „Chcę podkreślić wdzięczność Polski z tytułu obecności żołnierzy kanadyjskich na terenie Polski w ramach ćwiczeń NATO-wskich, które są jedną z form odpowiedzi Sojuszu Północnoatlantyckiego na wzrost zagrożenia całej flanki wschodniej Sojuszu ze względu na agresję Rosji na Ukrainę”⁵⁷. Komorowski dodał, że pierwszą w historii wizytę Generalnego Gubernatora Kanady w Polsce traktuje „jako zapowiedź bardzo oczekiwanego i pożądanego przez Polskę zacieśnienia współpracy między naszymi krajami we wszystkich obszarach – politycznym, także ekonomicznym”⁵⁸. David Johnston stwierdził, że nie obawia się wyzwań XXI wieku, gdyż oba państwa będą w stanie stawić im czoła „w oparciu o nasze wspólne wartości i relacje między naszymi narodami i obywatelami”⁵⁹. Podsumowaniem pobytu Gubernatora Generalnego w Polsce mogą być słowa, iż wizyta ta stała się otwarciem nowego rozdziału w relacjach polsko-kanadyjskich.

⁵⁶ Więcej patrz: *Wizyta gubernatora generalnego Kanady*, Senat Rzeczypospolitej Polskiej, <http://www.senat.gov.pl/aktualnosci/art,7476,wizyta-gubernatora-generalnego-kanady.html>; *O relacjach dwustronnych z gubernatorem generalnym Kanady*, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, 23.10.2014, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/komunikat.xsp?documentId=DF5791F15C473D82C1257D7A00549143> (ostatni dostęp 20.11.2014).

⁵⁷ *Polskę i Kanadę łączy wspólne spojrzenie na Ukrainę*, Prezydent.pl. Oficjalna strona Prezydenta RP, 23.10.2014, <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,3048,polske-i-kanade-laczy-wspolne-spojrzenie-na-ukraine.html> (ostatni dostęp 17.11.2014).

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Ibidem.

Podsumowanie

Bez wątpienia wspólne stanowisko wobec trudnej sytuacji w Europie Wschodniej, wsparcie dla Ukrainy oraz potępienie agresywnej polityki kreowanej przez Władimira Putina bardzo zbliżyło Polskę i Kanadę w ostatnim czasie. Ambasador Polski w Ottawie, Marcin Bosacki, po wizycie Gubernatora Generalnego Kanady w Polsce stwierdził, iż widoczne jest, jak wielką wagę oba państwa przykładają do wzajemnych relacji, a „Polska i Kanada są dziś dla siebie jednymi z najbliższych partnerów”⁶⁰.

Analiza zdarzeń z ostatnich miesięcy oraz wypowiedzi przedstawicieli najwyższych władz polskich i kanadyjskich pozwala sądzić, iż jakkolwiek bieg przyjmą wydarzenia na wschodzie Europy, bliskie relacje między Polską a Kanadą w najbliższym czasie nie powinny się zmienić, a współpraca dwustronna może się jedynie jeszcze bardziej zacieśnić.

⁶⁰ *Gubernator Generalny Kanady złożył wizytę w Polsce*, Ambasada Rzeczypospolitej w Ottawie, 27.10.2014, http://ottawa.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/gubernator_generalny_kanady_zlozyl_wizyte_w_polsce (ostatni dostęp 17.11.2014).

Publikacja jest poświęcona ćwierćwieczu polityki zagranicznej Polski od chwili przemian ustrojowych na przełomie 1989 i 1990 r. W zebranych artykułach zostały opisane zarówno sukcesy polskiej dyplomacji, jak i wyzwania, przed którymi stoi III Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej. Monografia składa się z czterech bloków tematycznych. Trzy pierwsze dotyczą relacji Polski z poszczególnymi regionami – Unią Europejską, Europą Wschodnią oraz krajami pozaeuropejskimi, zaś czwarty – polityki bezpieczeństwa Rzeczypospolitej.

Ocena efektów polityki zagranicznej Polski w ciągu ostatnich 25 lat nie jest jednoznaczna. Z jednej strony Polska do sukcesów zaliczyć może wstąpienie do Paktu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej, pojednanie z Niemcami oraz stworzenie w miarę stabilnych warunków rozwoju gospodarczego. Z drugiej strony pewne problemy międzynarodowe, np. pojednanie z Rosją, pozostały nierozwiązane. Niniejsza książka pozwala lepiej zrozumieć uwarunkowania polityki zagranicznej Polski i ocenić, na ile polskie służby dyplomatyczne podołały wyzwaniom po 1989 r.

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
ŁÓDZKIEGO

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. (42) 665 58 63

Książka dostępna
jako e-book

ISBN 978-83-8088-107-5

9 788380 881075